

Leerkrachthandleiding

E4

Informatief

Les 1 - 5 : 'Dolfijnen'

Inhoudsopgave

Overzicht 'Dolfijnen'	3
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5.....	4
Les 1	6
Les 2	10
Les 3	12
Les 4	14
Les 5	16
Antwoorden bij de ideeënboom	19
Antwoorden kopieerbladen	21
Antwoorden toets	23
Kopieerbladen	25

Overzicht 'Dolfijnen'

Les	1-5
Boek	'Dolfijnen' Barbara van Rheeën
Woordenschat	zij dartelen het zoogdier de kieuwen de tandwalvissen de snuit de school de flippers de oppervlakte het kalfje zij jagen het signaal sappig
Facultatief: Technisch lezen op woordniveau	Woordcategorie: Eenvoudige meerlettergrepige woorden. Vloeiend lezen: Lezen zonder fouten en mooi op toon.
Schrijfopdrachten	Vrij schrijven: Fantasier verhaal: Als ik een dolfijn zou zijn dan... Met gebruik van complete zinnen die beginnen met hoofdletters en eindigen met punten.
Toetsopdrachten	Begrijpend lezen: 3 meerkeuze, 1 open Woordenschat: 4 meerkeuze, 1 open

Toets: Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'Dolfijnen' - Barbara van Rheeën.

Wil je alles weten over dolfijnen? In dit boek lees je meer over de soorten dolfijnen die er bestaan, hoe ze onder water leven en hoe ze kunnen zien. Hoe worden babydolfijnen geboren en kunnen dolfijnen en mensen het met elkaar vinden? Op deze en veel andere vragen krijg je antwoord, zodat je een echte dolfijnenexpert wordt.

De lesdoelen van les 1-5:

'Dolfijnen' - Barbara van Rheeën	
Technisch en vloeiend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen hebben plezier tijdens het lezen. - De leerlingen kunnen de verhaallijnen herkennen en volgen. - De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen en mooi op toon, gebruikmakend van de leestekens.
Opdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen verbreden en verdiepen hun woordkennis. - De leerlingen hanteren strategieën voor het afleiden van woordbetekenissen en het onthouden van woorden. - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze woorden verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.
Begrijpend lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen het verhaal voorspellen op basis van de titel en plaatjes. - De leerlingen kunnen een stuk tekst samenvatten door de belangrijkste sleutelwoorden uit het verhaal benoemen. - De leerlingen kunnen informatie uit de tekst in eigen woorden weergeven.
Woordcategorie: (facultatief)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen eenvoudige meerlettergrepige woorden correct en vloeiend lezen.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met complete zinnen die beginnen met hoofdletters en eindigen met punten.

Voorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Leg de teambakjes, de nieuwe woordmuur, de werkschriften en de teamlijsten klaar (les 1).
- Zet het digibordschema* klaar (les 1-5).
- Leg het kopieerblad woordenschat* klaar (les 3).
- Leg de toetsboekjes klaar (les 4).
- Leg het kopieerblad schrijfofdracht* klaar (les 5).
- Leg het registratieformulier vloeiend lezen* klaar.

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	zij dartelen	intro	<i>Vrolijk springen.</i>
1.	het zoogdier	wat is een dolfijn	<i>Een dier waarbij de baby in de buik groeit in plaats van in een ei.</i>
1.	de kieuwen	wat is een dolfijn	<i>Deel van het lichaam van de vis, hiermee haalt een vis adem onder water.</i>
1.	de tandwalvissen	wat is een dolfijn	<i>Groep walvissen die zich onderscheidt door het hebben van tanden (i.p.v. baleinen).</i>
2.	de snuit	waar leven dolfijnen	<i>De bek en neus van een dier.</i>
2.	de school	leven onder water	<i>Een groep vissen.</i>
2.	de flippers	leven onder water	<i>Zijvinnen van de dolfijn.</i>
2.	de oppervlakte	leven onder water	<i>Bovenkant van het water.</i>
3.	het kalfje	baby's	<i>Baby van een dolfijn.</i>
3.	zij jagen	baby's	<i>Proberen te vangen.</i>
3.	het signaal	Doortje in het net	<i>Het geven van een afgesproken teken.</i>
3.	sappig	Doortje in het net	<i>Vol met sap.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de groep te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen het thema van het boek voorspellen op basis van titel en tekeningen.
- Materialen:**
- Dolfijnen, blz. 1 t/m 4 (intro + wat is een dolfijn)
 - werkschrift, woorden van de week, klaaropdracht les 1
 - woordmuur
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- tip** *Voordat u begint met de introductie van het nieuwe boek, blik dan eerst terug op het voorgaande boek.*
- “In de vorige les hebben we het boek ... uitgelezen. Vandaag beginnen we in een nieuw boek, het boek ‘Dolfijnen’ geschreven door Barbara van Rheenen.”*

SAMENWERKVAARDIGHEID

- “Vandaag bepalen we aan welke samenwerkvaardigheid we deze week gaan werken. We hebben de afgelopen weken veel geoefend met alle samenwerkvaardigheden. Misschien is er nog een vaardigheid waarvan we vinden dat we daar nog wat meer mee moeten oefenen. Bespreek in je team welke vaardigheid dat kan zijn.”*
- tip** *Lees eventueel de samenwerkvaardigheden nog een keer voor.*
- Geef tijd voor de opdracht en laat elk team zijn keuze vertellen. Kies voor de vaardigheid die het vaakst genoemd wordt en zeg dat de andere samenwerkvaardigheden zeker nog een keer aan bod komen. Kies een Brain Game die van toepassing is.**
- tip** *aan bod komen. Kies een Brain Game die van toepassing is.*
- tijd** 10 minuten
- ///** **Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen.**
- tip** *Vier het goede resultaat eventueel ook met een yell.*

VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen het thema van het boek voorspellen op basis van titel en tekeningen.

- 1. Opdracht.** “Pak allemaal je boek uit de teambak en bekijk het boek goed. Waar gaat dit boek over? En hoe weet je dat? Kijk goed naar de titel en de plaatjes en overleg daarna met je maatje.” **Geef tijd voor nadenken en voor het bespreken van het antwoord. Geef willekeurige beurten. Waardeer een compleet antwoord met punten.** “Het gaat over dolfijnen, maar dit boek over ‘Dolfijnen’ is geen verhaal. Het gaat niet over een dolfijn die een avontuur beleeft. Dit is een *informatief* boek, dat betekent dat je dingen kunt leren uit dit boek. Je kunt van alles leren over dolfijnen. Misschien heb je zelf weleens dolfijnen in het echt gezien of op tv. Vertel je maatje daar eens iets over.” **DDU.**
- DDU** 5 minuten
- Geef de leerlingen de tijd om te bedenken wanneer ze een dolfijn hebben gezien en laat de maatjes elkaar vertellen wat ze over dolfijnen weten. Waardeer de inspanning van elk team dat tijdens het spel zijn best doet om de samenwerkvaardigheid te oefenen. Geef een paar leerlingen de beurt.** “Laten we nu het boek eens beter gaan bekijken.” **Neem met de leerlingen het boek door. Noem van de bladzijdes telkens even de titel (Wat is een dolfijn, Waar leven dolfijnen, ...) en bekijk de plaatjes.**
- ///**
- tip**

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de eerste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

“Vandaag hebben we nieuwe woorden van de week. Deze woorden staan op de bladzijden die we deze week gaan lezen.”

1. Lees alle woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

2. De leerlingen schrijven de woorden in het werkschrift op.

3. Woordmuur. “Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste vier woorden weten. Het eerste woord is ‘zij dartelen’. Als ik het woord hoor, dan vind ik het een vrolijk woord. Maar wat is dartelen eigenlijk? Wat weet ik al van het woord en kan ik met het woord ook een zin maken? Denk zelf even na en overleg daarna met je maatje wat jullie weten over het woord ‘dartelen’.”

DDU
///

Geef de leerlingen de mogelijkheid om eerst zelf na te denken en daarna uit te wisselen met het maatje. Waardeer actief luistergedrag met 10 punten voor het team. “Ik schrijf dit achter het woord op de woordmuur. Nu de andere woorden: ‘het zoogdier’, ‘de tandwalvissen’ en ‘de kieuwen’. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.”

DDU
///
→

Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen.

Noteer de suggesties op de woordmuur.

4. Modeling. Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen de stappen van de spiekbrieven ‘verhelderen’ goed toepassen.

1. Modeling. “Vandaag gaan we bladzijde 1 t/m 4 lezen (intro + wat is een dolfin). Na het lezen maak je de opdracht in je werkschrift. We gaan bij dit boek vooral letten op woorden waar we de betekenis niet van kennen. Ik doe het even hardop voor.” **Lees bladzijde 3 (wat is een dolfin) tot ‘zoogdier’.** “Dit woord kan ik wel lezen, maar ik ken de betekenis niet. Ik moet een memo plakken en op mijn spiekbrieven kijken wat ik kan doen om het woord te verhelderen. Welke tip kan mij nu het beste helpen? Ik kijk op mijn spiekbrieven en bedenk welke tip mij het beste kan helpen. Ik denk dat ik een stukje door moet lezen.” **Lees de zinnen nog eens en lees een stukje door, doe dan hardop de denkstappen voor.** “De uitleg komt nadat ik het woord ‘zoogdier’ heb gelezen. Ik denk nu dat ik het weet. Een zoogdier is een dier dat wordt geboren uit de buik van zijn moeder en legt geen eieren. Ik haal de memo weg en kan nu verder lezen.”

tijd
klaar

10 minuten

werkschrift, klaaropdracht les 1/woordbon

3. Maatjeswerk. Memo’s bespreken en antwoorden vergelijken. “Als je klaar bent met het bespreken van de memo’s vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”

tijd

10 minuten

4. Duolezen: ‘Wat is een dolfin’ om en om lezen.

5. Verhelderen team/groep: bladzijde 1 t/m 4.

tijd
///

5 minuten

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: geef punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

DDU	<p>1. Voorspelling. “Aan het begin van de les heb je een voorspelling gedaan over het thema. Nu heb je al een stuk gelezen. Klopte je voorspelling?” DDU. Geef leerlingen tijd om na te denken en geef een aantal leerlingen de beurt.</p> <p>2. Woorden van de week. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op drie verschillende manieren:</p> <ol style="list-style-type: none">1. tekenen van het woord2. uitbeelden van het woord3. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
GH ///	<p>Geef elk team een woord van de week) of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none">- samenwerkvaardigheid- woorden van de week- voorspellen- punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none">- woorden van de week- samenvatten- lezen en verhelderen

Materialen:

- Dolfijnen, blz. 5 t/m 8 (waar leven dolfijnen/leven onder water)
- picto's
- werkschrift, klaaropdracht les 2

terugblik	- woorden van de week - voorspellen - lezen en verhelderen
vooruitblik	- woorden van de week - samenvatten - lezen en verhelderen

1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.
2. **Woordmuur.** “Vandaag gaan we kijken wat we van de middelste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben.” **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
3. **Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

	<p>1. Uitleg. “Een stuk tekst samenvatten is best lastig. Daarom gebruiken we een hulpmiddel. Weten jullie nog welk hulpmiddel je kunt gebruiken bij het samenvatten van een verhaal?”</p> <p>DDU. Geef de leerlingen de tijd om na te denken en te overleggen met hun maatje. Geef een leerling de beurt. “Om een verhaal goed te kunnen samenvatten gebruiken we de verhaalkaart. Maar zoals jullie in de vorige les geleerd hebben is dit een informatief boek. Wat is een informatief boek ook al weer?”</p> <p>DDU. “Een informatief boek is een soort boek dat bestaat uit één bepaald onderwerp met als doel er iets over te leren. Bijvoorbeeld dieren, beroepen, sport, kunst, aardrijkskunde en geschiedenis. Bij een informatief boek gebruiken we een ideeënboom. Kijk maar eens naar het bord.”</p> <p>Laat de ideeënboom zien op het digibord (website Success for All/ algemene materialen groep 4). “In de vorige les hebben jullie gelezen over dolfijnen (wat is een dolfijn). Om echte dolfijnenexperts te kunnen worden moeten we alle stukjes tekst goed lezen en bedenken wat belangrijk in de tekst is. Kijk eens goed naar het hoofdstuk ‘<u>Wat is een dolfijn</u>’. Als ik antwoord wil geven op deze vraag (Wat is een dolfijn?) zoek ik woorden in de tekst die hier iets over vertellen. Welke woord zegt iets over het uiterlijk van een dolfijn?”</p> <p>DDU. “Het woord ‘gladde huid’ zegt iets over het uiterlijk van een dolfijn. Deze belangrijke woorden noemen we sleutelwoorden. Wie weet waarom we deze woorden ‘sleutelwoorden’ noemen?”</p> <p>DDU. “Belangrijke dingen zitten vaak verstopt in een kistje of een kamer die op slot kan. Je hebt dan een sleutel nodig om die belangrijke dingen te zien. In een tekst zit ook vaak belangrijke informatie verstopt en dan helpen ‘sleutelwoorden’ je om die belangrijke informatie te zien.”</p>
--	--

	<p>2. Opdracht. “Vandaag gaan we deze sleutelwoorden in een ideeënboom zetten. We beginnen bij het onderwerp. Het onderwerp schrijven we in de stam van de boom (daar waar het om gaat). Dit is de dolfijn. Een belangrijk sleutelwoord dat echt bij de dolfijn hoort is <i>gladde huid</i>. Dit woord zetten we in de takken van de boom, hier zetten we alle sleutelwoorden neer. Wat zouden nog meer goede sleutelwoorden kunnen zijn (passend bij het onderwerp: de dolfijn) in deze ideeënboom? Plak op deze sleutelwoorden een memo.”</p> <p>3. Maatjeswerk. “Vergelijk de memo’s/sleutelwoorden met je maatje. Overleg met elkaar of het echt om een sleutelwoord gaat voor in de ideeënboom.”</p>
tijd	<u>5 minuten</u>
→	4. Groep. Schrijf de antwoorden op het digibord. Bespreek de sleutelwoorden met de groep.
///	Geef via de lollystokjes beurten en waardeer de inspanning van de leerlingen met punten. Als de leerlingen nog veel moeite hebben met het vinden van de juiste woorden, model het dan nogmaals. Zie handleiding: ‘Antwoorden bij de ideeënboom’.
tip	

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen de stappen van de spiekbrieven ‘verhelderen’ goed toepassen.

tip	<p><i>Mogelijk weten de leerlingen goed wat ze moeten doen bij het verhelderen van woorden. De nadruk ligt nu vooral op de betekenis van woorden. Als de leerlingen de stappen van het verhelderen nog onvoldoende beheersen, doe het dan voor.</i></p> <p>1. Uitleg. “Vandaag gaan we bladzijde 5 t/m 8 lezen (waar leven dolfijnen/leven onder water). Na het lezen maak je de klaaropdracht in je werkschrift.”</p> <p>2. Zelfstandig lezen: bladzijde 5 t/m 8 (waar leven dolfijnen/leven onder water). “Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrieven hoe je het woord kunt verhelderen.”</p>
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	werkschrift, klaaropdracht les 2/woordbon
	<p>3. Maatjeswerk. Memo’s bespreken en antwoorden vergelijken. “Als je klaar bent met het bespreken van de memo’s vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken.”</p>
tijd	<u>10 minuten</u>
	<p>4. Duolezen: bladzijde 7 en 8 om en om lezen (leven onder water).</p> <p>5. Verhelderen team/groep: bladzijde 5 t/m 8.</p>
tijd	<u>5 minuten</u>
///	Team samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

Doel: De leerlingen kunnen de woorden op verschillende manieren uitleggen zodat ze de woorden en hun betekenissen kunnen onthouden.

	<p>1. Woorden van de week. “Elk team krijgt één woord van de week. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Terwijl jullie dat doen, gaat de groep raden om welk woord het gaat. Het uitleggen mag op drie verschillende manieren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. tekenen van het woord 2. uitbeelden van het woord 3. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”
GH	Geef elk team een woord van de week (of laat elk team een woord kiezen), geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje. Waardeer een goed teamantwoord en een goede presentatie van het woord met punten.
///	
terugblik	<p>- woorden van de week</p> <p>- samenvatten en verhelderen</p> <p>- punten en feedback</p>
voorblik	<p>- woorden van de week</p> <p>- lezen en verhelderen</p>

Les 3

Lesdoel: - De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week.

Materialen: - Dolfijnen blz. 9 t/m 14 (baby's + Doortje in het net + echolocatie)
- werkschrift, klaaropdracht les 3
- kopieerblad, les 3

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- samenvatten en verhelderen
vooruitblik - woorden van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen vertellen wat ze van de laatste vier woorden weten of waar ze de woorden mee associëren.

DDU
///
→

- 1. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.**
- 2. Woordmuur.** "Vandaag gaan we kijken wat we van de laatste vier woorden weten. Bespreek met je maatje wat je weet van deze vier woorden. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) als de leerling goed weergeeft wat besproken is en leg uit dat de punten verdiend zijn omdat ze elkaar goed hebben geholpen. Noteer de suggesties op de woordmuur.**
- 3. Modeling.** Als meerdere leerlingen deze vraag niet kunnen beantwoorden, doe het dan nog even kort voor.

LEZEN EN VERHELDEREN

Doel: De leerlingen kunnen bij een moeilijk woord gebruik maken van hun voorkennis of de betekenis afleiden uit de context.

tijd *Mogelijk weten de leerlingen goed wat ze moeten doen bij het verhelderen van woorden. De nadruk ligt nu vooral op de betekenis van woorden. Als de leerlingen de stappen van het verhelderen nog onvoldoende beheersen, doe het dan voor.*

klaar **1. Uitleg.** "Vandaag gaan we bladzijde 9 t/m 12 lezen (baby's + Doortje in het net). Na het lezen maak je de opdracht in je werkschrift op bladzijde 21."

2. Zelfstandig lezen: bladzijde 9 t/m 12 (baby's + Doortje in het net). "Lees deze bladzijden en elke keer als je een woord niet kan lezen dan stop je, kijk je op de spiekbrief hoe je het woord kunt verhelderen."

tijd 10 minuten

3. Maatjeswerk. Memo's bespreken en antwoorden vergelijken. "Als je klaar bent met het bespreken van de memo's vraag je aan je maatje waar de bladzijde over ging en naar de betekenis van de moeilijke woorden uit de tekst. Als het antwoord klopt dan wissel je van rol en mag je maatje jou overhoren. Daarna ga je de antwoorden van je werkschrift vergelijken."

tijd 10 minuten

4. Duolezen: bladzijde 13 en 14 om en om lezen (echolocatie).

5. Verhelderen team/groep: bladzijde 9 t/m 12.

tijd 5 minuten

/// **Team samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. afbeeldingen.

GH **1. Woorden van de week.** “Nu gaan we met alle woorden nog even oefenen, zodat we de woorden en hun betekenis goed kunnen onthouden. Dit keer doen we dat met afbeeldingen, met plaatjes. Kijk goed naar de plaatjes en kies een woord van de week dat het best bij het plaatje past. Doe dit eerst zelf.” **Geef tijd voor het maken van het werkblad.** “Vergelijk nu met je maatje of jullie dezelfde antwoorden hebben.” **Geef de tijd voor overleg, laat de maatjes overleggen welk woord het best past bij het plaatje. Laat de leerlingen per plaatje steeds hardop het antwoord geven. Ga naar het volgende woord als iedereen hetzelfde antwoord geeft. Als de leerlingen verschillende antwoorden geven, model de denkstappen die de leerlingen moeten maken om tot het goede antwoord te komen. Geef punten.**

///

terugblik

- woorden van de week
- lezen en verhelderen
- punten en feedback

voorblik

- toets
- boekenclub en logboekjes (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - Dolfijnen, blz. 15 t/m 18 (vijanden + mens en dolfijn)
- werkschrift, weektoets les 4
- ABCD blad met wasknijper per leerling

Facultatief:
- Tips en Tops
- logboekje
- werkschrift les 4
- kopieerblad 'vloeiend lezen'
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- punten en feedback

vooruitblik - toets
- boekenclub en logboekjes (facultatief)
- woordrijtjes (facultatief)

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan in overleg met maatje/ team of via de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.

2. Uitleg. "Vandaag gaan we een toets maken. Pak je toetsboekje en neem weektoets les 4 voor je. Ik ga de vragen voorlezen, zodat jullie weten welke vragen er zijn." **Lees de vragen voor en leg indien nodig een vraag uit.** "Bij elke vraag moet je eerst alle antwoorden lezen en dan het goede antwoord kiezen. Om die letter zet je een rondje. Om de vragen goed te beantwoorden moet je bladzijde 15 t/m 18 (vijanden + mens en dolfijn) lezen."

3. Zelfstandig lezen. "Nu gaan jullie bladzijde 15 t/m 18 lezen en daarna maak je de vragen in je toetsboekje."

tijd 30 minuten

klaar oefenen van de woordrijtjes

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag opgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoetsen.*

FACULTATIEF: LEESPLEZIER → LOGBOEKJE EN BOEKENCLUB

Doel: De leerlingen lezen zonder fouten en haperingen, met expressie en gebruikmakend van leestekens.

	1. Logboekje. “Om goed te leren lezen is het belangrijk dat je niet alleen op school leest, maar ook thuis leest. Als je thuis iets hebt gelezen, bijvoorbeeld een stukje uit een leesboek of uit een stripboek, dan kun je een opdracht maken uit je leeslogboekje. Iedere week kun je kiezen uit twee opdrachten. Je moet er altijd ééntje maken. Vandaag ga je samen met je maatje/ team de opdracht bespreken die je hebt gemaakt. Je vertelt om de beurt wat je deze week hebt gelezen en welke opdracht je hebt gemaakt.”
tijd	<u>10 minuten</u>
tip	<i>Observeer of de maatjes goed overleggen en of iedereen een opdracht gemaakt heeft.</i>
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
tip	<i>Bespreek eventueel alvast de opdrachten voor volgende keer.</i>
tip	2. Boekenclub. <i>Als een leerling geen boek van thuis mee heeft, kan het ook een stukje lezen uit het stilleesboek van school.</i> <i>“Vandaag is de boekenclubdag. ... en ... en ... (noem de namen van de leerlingen) gaan een stukje voorlezen uit hun boek. Ik ga jullie nog even uitleggen hoe we dat gaan doen. Eerst lees je het stukje tekst dat je gekozen hebt voor aan je teammaatjes. Als je klaar bent met het lezen, gaan zij jou tips geven.”</i>
	3. Opdracht: Voorlezen en geven van Tips & Tops. “Als de lezer klaar is met voorlezen, dan vullen de teamleden de Tips en Tops in en daarna bespreek je met elkaar de Tips en de Tops.”
tijd	<u>10 minuten</u>
///	Observeer of de teamleden goed overleggen en samenwerken. Geef punten als de teamleden elkaar goed helpen.
	4. Voorlezen aan de groep. Geef de leerlingen die dat willen de tijd om hun stukje voor te lezen. “Ik ben benieuwd welke tips en tops jouw team jou gegeven heeft.” Geef de teams de tijd om te overleggen en hun antwoord te geven. “Ik ben echt trots op jullie, niet alleen kunnen jullie al prachtig lezen, jullie helpen elkaar ook om steeds beter te worden.”
///	Geef punten.
tip	<i>De leerlingen die voorgelezen hebben kunnen de Tips & Tops van hun teammaatjes krijgen. Dit kunnen ze thuis laten zien en/of als herinnering gebruiken bij vloeiend lezen.</i>

FACULTATIEF: WOORDCATEGORIE → MEERLETTERGREPIGE WOORDEN

	1. Uitleg. “Vandaag lezen we meerlettergrepige woorden. Wie kan hier een voorbeeld van noemen? Overleg met je maatje.” DDU. “In je werkschrift staan allemaal meerlettergrepige woorden. In het laatste rijtje staan de lastige woorden die we deze week gelezen hebben. Als je daarmee klaar bent lees je samen met je maatje de woordenlijst van les 4.”
	2. Lees de woorden van het werkschrift hardop voor. Lees ze daarna in koor.
	3. Maatje 1 leest hardop de rijtjes, maatje 2 houdt de tijd bij en controleert of de woorden goed gelezen worden. Na een minuut wisselen van beurt.
tip	<i>Geef een leerling de beurt om een minuut lang de woordjes te lezen. Laat de groep Tips en Tops geven.</i>
→	Noteer welke leerlingen de rijtjes vloeiend en correct kunnen lezen.

AFRONDING

terugblik	<ul style="list-style-type: none">- toets- logboekjes en boekenclub (facultatief)- woordrijtjes (facultatief)- punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none">- schrijfo opdracht- team van de week

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met complete zinnen die beginnen met hoofdletters en eindigen met punten.

Materialen: - werkschrift, les 5
- kopieerblad schrijfpdracht, les 5
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- boekenclub en logboekje/woordrijtjes (facultatief)

vooruitblik - schrijfpdracht
- team van de week

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kennen de betekenissen van de woorden van de week.

1. Laat de leerlingen de woorden zachtjes in hun hoofd lezen en herwaarderen.
2. Bespreek de woorden. Geef elk team een woord van de week en laat hen overleggen hoe ze de betekenis van dat woord gaan uitleggen aan de groep.

tijd 5 minuten

GH **3. Noem een nummer en dat teamlid geeft het teamantwoord. Als het teamlid een goed antwoord geeft, dan mag het de teamyell laten horen.**

/// **Geven van een teamantwoord: punten.**

SCHRIJFPDRACHT: EEN VERHAAL MET HOOFDLETTER EN PUNT

Doel: De leerlingen kunnen een verhaal schrijven met complete zinnen die beginnen met hoofdletters en eindigen met punten.

1. Uitleg. “Deze week hebben jullie veel gelezen en hopelijk ook veel geleerd over dolfijnen. Jullie zijn al hard op weg om een échte dolfijnenexpert te worden. Maar wat zou jij doen als je een dolfijn was? Zou je zwemmen met mensen, of ga je op onderzoek uit? Je mag er een echt fantasieverhaal van maken. Maar je moet op een paar dingen heel goed letten als je zinnen schrijft, want dat hebben we al vaak geoefend. Waar moet je op letten?” **Geef tijd voor nadenken, overleg en geef willekeurig een beurt.** “Op hoofdletters en punten en op het schrijven van complete zinnen. Dat staat ook op ons lijstje van vandaag. Kijk maar op het afvinklijstje in je werkschrift.”

2. Opdracht. “Jullie gaan in je werkschrift een verhaaltje in het klad schrijven over wat jij gaat doen als je een dolfijn bent en straks met je maatje ga je je verhaal bespreken.”

tijd 10 minuten
klaar tekening bij het verhaal

3. Maatje. “Ga nu samen met je maatje de verhaaltjes bespreken en bekijken. Overleg wie begint en dat maatje leest zijn verhaaltje voor. Het andere maatje let goed op de punten van het lijstje en geeft tips als iets nog beter kan. Daarna leest maatje 2 zijn verhaaltje voor.”

tijd 10 minuten
klaar tekening bij verhaal, oefenen van de woordrijtjes

/// **Observeer of de maatjes goed overleggen, bijvoorbeeld of ze om de beurt praten. Stimuleer het geven van tips en tops. Geef punten voor goede samenwerking.**

4. Netversie. “Nu gaan we het in het net schrijven. Hiervoor krijg je van mij een kopieerblad (kopieerblad schrijfpdracht les 5). Denk goed aan de tips die je van je maatje gekregen hebt.”

tijd 10 minuten

- klaar** tekening, speel de miniquiz met je maatje op blz. 22 van je leesboek
- 5. Groep.** “Ik zag dat maatjes ... en ... elkaar heel goed hielpen. Ze gaven tips aan elkaar en legden ook uit waarom ze deze tips gaven. Wie van jullie wil zijn verhaal voorlezen aan de klas?”
- Geef de leerlingen die dat willen de mogelijkheid om hun verhaal voor te lezen.**
- *Noteer in welke mate het de leerling gelukt is om aan de eisen van de stelopdracht te voldoen.*

AFRONDING

Doel: De leerlingen kennen de betekenis van de woorden van de week en kunnen deze verduidelijken a.d.h.v. betekenisvolle zinnen op de woordbonnen.

1. Terugblik. “Ik zag teams goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen met de schrijfopdracht.”

2. Schatkist. “In onze schatkist zitten de woordbonnen met zinnen die we als team gemaakt hebben. We maken onze schatkist leeg om ruimte te maken voor de woordbonnen van de volgende keer. Ik heb de woordbonnen allemaal bekeken en ik wil jullie een paar hele mooie zinnen laten horen.”

Lees een paar mooie zinnen voor of laat de leerlingen dat doen. Overleg of de zin op de ingeleverde woordbon een complete zin is. Een team kan punten verdienen als de zin compleet is (hoofdletter en punt) en de betekenis van het woord goed op de woordbon zijn ingevuld. Besteed extra aandacht aan de zinnen, doe eventueel hardop denkend voor wat een zin betekenisvol maakt.

3. Vieren van het resultaat. Bespreek de teamlijsten en laat de leerlingen de punten bij elkaar optellen. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’.

vooruitblik “De volgende keer lezen we een nieuw boek.”

Antwoorden bij de ideeënboom

Les 2

Antwoorden bij de ideeënboom	
onderwerp	'de dolfijn'
sleutelwoorden	Gladde huid
	Zoogdier: Een babydolfijn komt uit de buik van de moeder en drinkt melk bij zijn moeder.
	Spuitsgat: Soort neusgat bovenop zijn kop om adem te halen (na ongeveer 15 minuten).
	Tandwalvissen: Zoogdiergroep waar de dolfijn ook onder valt evenals de potvis.
	Staart: Beweegt op en neer (in plaats van links naar rechts).

Antwoorden kopieerbladen

Antwoorden bij de kopieerbladen	
Les 3	Welk woord van de week past het best bij de afbeelding?
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. de kieuw(en) 2. de school 3. zij dartelen 4. zij jagen 5. de oppervlakte 6. de snuit 7. de flippers 8. sappig 9. het zoogdier

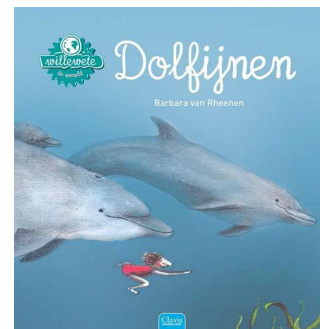

Antwoorden toets

ANTWOORDEN TOETS – les 4

‘Dolfijnen’ – Barbara van Rheeën

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4	25	100
Woordenschat	5, 6, 7, 8, 9	20	100
Totaal			200

BL	1	C
	2	A
	3	A
	4	Mensen die met dolfijnen zwemmen, voelen zich heel blij. (ter beoordeling van de leerkracht).
WS	5	D
	6	D
	7	C
	8	D
	9	Een zoogdier is een dier waarbij de baby in de buik groeit in plaats van in een ei. (ter beoordeling van de leerkracht).

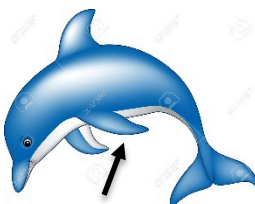

Kopieerbladen
woordenschat en schrijfopdracht

Kopieerblad les 3: 'Dolfijnen'.

Welk woord van de week past **het best** bij de afbeelding?

1.		_____
2.		_____
3.		_____
4.		_____
5.		_____
6.		_____
7.		_____

8.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
9.		<hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Klaar? Kies een woord hierboven. Maak een tekening dat past bij het woord.

Als ik een dolfijn zou zijn.....

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features multiple sets of horizontal lines. Each set consists of three lines: two solid black outer lines and one dashed purple middle line, providing a guide for letter height and placement. The sets are repeated down the entire page.

Naam:

KOPIEERBLAD | EXTRA

Lined area for writing, consisting of multiple horizontal lines.

Groep:
Leerkracht:
Periode:

Naam leerling

[illegible]

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
